

Ur ett värmländskt kyrkoarkiv

I en föregående artikel — i slutet av år 1951 — omnämnes en "sockenskola" i Gunnarskog som en av de första på Värmlands landsbygd. Tillkomsten av denna skola, som skedde för omkring 150 år sedan synes ha gynnats av såväl vederbörande myndigheter som av sammanslutningar och enskilda personer. Den man som kanske mest verksamt bidrog till skolfrågans lösning var otvivelaktigt den begåvade och ädle människovännen Erland Lagerlöf, prost i Arvika och kyrkoherde i Gunnarskog. Även komministern i Gunnarskog, And. Fredr. Kruskopf, död 1804, torde ha varit bland pionjärerna för den nya skolverksamheten inom socknen. Tre st. skrivelser, hållna i tidens sirliga och omständliga stil, skola om utrymmet tillåter här återgivas. De visar bl. a. intresset för den goda saken men dessutom ger de en inblick i en del svårigheter som äldre tiders människor hade att dragas med, t. ex. i anledning av bristfälliga kommunikationer. Här följer i ursprunglig form de tre nämnda handlingarna.

"Sedan Sällskapet för allmänna medborgerliga kunskaper, genom meddelt Socknestämme Protocoll af d. 1 januarii innevarande år, haft den fägnad inhämta, at Gunnarskogs Församlings i Wermeland hedervärde Ledamöter åtagit sig Inrättningen och underhållet af en beständig Sokn-skola, på ett sätt som evärdeligen dem och deras Efterkommande både gagnar och hedrar: Så gifver och överlemnar härjemte Sällskapet en Summa af Trehundrade Riksdaler Riksgälds Sedlar, såsom en stående Fond at förränta til samma Sokn-Skolas Förmon och Behof. Likaledes gifver Sällskapet nödige handböcker och Chartor, samt en Samling af Orter och Stenarter, enligt en Inventarii och Gåfvobok som skall deröfver inrättas, alt til Skolans tjenst, och som med framdeles inträffande Lägenhet skall blifva öfversändt. Och i öfvyrt har Skolmästaren o. Skolans ungdom at, efter förtjenst, årligen åtnjuta de Belöningar, hvartil Sällskapet i den tryckta Läsningen no 4 för menige man i allmänhet sig utfäst at meddela, då behörigt Examens-Bevis vid hvarje års början insändes. Sällskapet tillförser sig altså at så väl som all annan Skolans Fond och Tillhörigheter, under samma Säkerhet och ansvar vårdas som all annan kyrkans

Tillhörighet. Och torde förmodligen til Soknens allmännare Fördel, vara tjenligast om Capitalerne egentligen til allmogen i smärre Summor och ej öfver Fem Rdr utlånas på kortare tider och högst Et år, på det flere måtte et sådant understöd åtnjuta och Rörelsen så mycket mer befrämjas, allenast behörig Säkerhet vinnnes och omständigheterna så medgifva.

Sällskapet förmodar äfven, så långt möjlighet och Tilfalle medgifver, at Skolemästaren följer den anvisning i dess Syssla, och de Läroböcker till undervisning, hvilka Sällskapet redan öfversänt, och som ofelbart skall lägga den fatteligaste Grund ej allenast til et tydligare Begrepp af Salighets Läran, utan ock at blifva för sig och andre en tänkande och mera gagnande Medborgare; Och til följe hvaraf kloka Föräldrar, som äro måne om sine Barn, icke lära underlåta at samma Läroböcker sig förskaffå.

Slutligen önskar Sällsk. all Lycka och Framgång til denna Skol-inrättning; och då Gud icke förgäfves så förunderligen skapat Werlden och de ting som deri äro: gifver han ock visserligen sin välsignelse dertil! Och blifver det Sällsk. altid fägnesamt at, då förberörde Examens-Bevis insändes, äfven medelst någre Ord, få underrättelse om Skolans Tilstånd i öfritt. Stockholm d. 27 Februarii 1799.

Job. F. Hvalström
Bataillons Predikant.

Carl Modeer
secreterare.

I sigillet: Tu Patria Nobis."

A. O.

(Forts.)